

Öppet brev till Bygdepartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Miljöpartiet

Inför fullmäktigeberedningen om vägfrågan i Leksand

9 februari 2026 ska enligt uppgift tillsättas en fullmäktigeberedning om vägfrågan i Leksand, där samtliga nio partier ingår. Förhoppningen är att beredningen ska leda fram till hållbara och långsiktiga lösningar. Eftersom 2026 är valår – och vägfrågan kan bli föremål för folkomröstning i samband med valet den 13 september – har Leksandsborna rätt till tydliga besked från alla partier om deras ställningstaganden.

Förtroendet och tilltron till kommunalpolitiken i Leksand behöver förbättras.

Därför är det viktigt att beredningens arbete bedrivs öppet och transparent.

Beredningen bör behandla alla centrala delar av vägfrågan. Där politisk enighet inte kan nås bör partierna öppet redovisa sina ståndpunkter inför väljarna. Vi föreslår följande fem frågeområden som särskilt viktiga att bereda och ta ställning till.

1. Hur ska underhållsskulden åtgärdas?

Det finns en dokumenterad underhållsskuld på minst 340 miljoner kronor (cirka 516 miljoner kronor i inkomster före skatt) för delar av det enskilda vägnät på 328 kilometer väg, som kommunen ansvarade för 1973–2025. Vem ska bära ansvaret för att successivt finansiera och åtgärda detta eftersatta underhåll?

– Ska **utdelningar från kommunens stora aktieinnehav i annan infrastruktur** – elnät (Sambygd AB) och energi (Siljansvik AB) – användas för detta ändamål?

Den samlade årliga utdelningen bedöms kunna uppgå till drygt 20 miljoner kronor.

– Ska kostnaden bäras gemensamt via kommunen, genom **intäkter från kommunal fastighetsavgift** (som även fritidsboende betalar) och som ger intäkter på ca 55 mnkr per år? Eller via **kommunalskatt** och statsbidrag?

– Behövs det en tidsatt långsiktig plan för att successivt åtgärda underhållsskulden? För våra statliga vägar är en motsvarande plan på 12 år (2026 – 2037).

– Behövs en uppdaterad bedömning och beräkning av underhållsskulden?

2. Ska byar och tätorter återfå kommunalt utförande av väghållning?

Uttryckt så här i förslaget till folkomröstning:

"att de enskilda vägarna inom och mellan byarna erbjuds att omgående ingå i kommunal väghållning avseende drift, underhåll, reparationer och reinvesteringar via regelverk och avtal."

– Eller ska det nu beslutade regelverket med bidrag eller begränsat kommunalt utförande av **skötsel/drift** men som **inte** innehåller **underhållsåtgärder och reparationer**, bestå – och i så fall, vilka är de vägar som enbart skall kunna få bidrag till driften?

3. Vilka vägar ska bli helt kommunala på sikt?

I dag omfattar det kommunala vägnätet cirka 37 kilometer och det enskilda som är berört av kommunal väghållning är cirka 328 – 350 kilometer. Av byarna är det endast Leksands-Noret inklusive Karingberget och Lummerhöjden som har kommunalt huvudmannaskap.

- Ska **alla byar** med tät bebyggelse på sikt få kommunalt huvudmannaskap?
- Eller är det **alla tätorter och småorter** (22 orter, fastställda av SCB) där 90 % av Leksingarna bor, som på sikt ska få kommunalt huvudmannaskap?
- Eller är det **alla tätorter** (9 orter, fastställda av SCB) där 82 % av alla Leksingar bor, som på sikt ska få kommunalt huvudmannaskap?

4. Hur skapar vi en modern, kostnadseffektiv väghållning och en god dialog?

- Behövs det en politiskt beslutad och regelbundet uppdaterad och budgeterad **kommunal väghållningsplan**?
- Bör ett **kommunalt väg- och gatukontor**, med ansvar för ett tydligt definierat vägnät inrättas?
- Hur säkerställs en **god dialog och samordning** mellan byar, förvaltning och politik?

5. Ska förrättningskostnader återbetalas?

Leksandsborna har sammantaget betalat omkring 20 miljoner kronor i förrättningskostnader till följd av **kommunalt initierade lantmåteriförrättningar**.

Merparten av de **byar som aktivt försökte tacka nej** tvingades ändå genomföra förrättningen då **kommunen trots löfte inte drog tillbaka sin ansökan**.

6. Det har under tiden som vägfrågan processats i kommunen, påtalats från initierade källor att byar med äldre regelverk/Byordningar för samfällgd egendom inte hade behövt genomföra dyra Lantmåteriförrättningar.

- 1921 års by/lagstiftning medförde krav på förvaltare av bland annat samfällda vägar att en "Byordning" ska finnas som stadgar för förvaltningen av mark, vägar etc.
- När sedan 1921 – års by/lagstiftning ersattes av 1974 – års lag om förvaltning av samfällighetsföreningar uppstod möjligheten för äldre förvaltningsformer att efter/registrera samfällighetsföreningar i Lantmäteriets Samfällighetsföreningsregister och därmed få full status som avtalspart i det som kommunen krävt för att få teckna bland annat vägskötselavtal
- Kommunens förvaltning beskrev detta förhållande som "Hitte på lösningar", vilket kommunens juridiska konsultfirma Vesterlins i utlåtande till kommunen bestämt avråder kommunen att använda eftersom sannolikt alla byar har eller har haft en byordning som rent juridiskt hade kunnat användas i vägfrågan från och med 2018.

- Fördelarna för byarna att kunnat använda by/ordningarna tills annan förvaltningsform krävts, har varit många.
Flertalet Lantmäteriförrättningar hade kunnat kostnadseffektiviserats genom att analysera alla felaktigheter som genomfördes av Lantmäteriet under tiden från omarronderingen som avslutades i Leksand östra/norra 2015 till avslutet 2025.
- Byarna hade kunnat fortsätta med sina byordningar tills annan förutsättning uppstått och under tiden konsoliderat sig inför kommande ga/förrättningar, om någon enskild påkallat behovet av ga/förrättning.
- Bör de som fått betala förrättningskostnaderna **kompenseras genom återbetalning**, individuellt eller kollektivt?

7. Kvalitetssäkrad riskanalys och tillhörande konsekvensbeskrivning i vägfrågan

- Sommaren 2022 var dåvarande styret ute på valturné, varvid vi var ett antal som försökte intala styret att;
Innan ni tar förhastade beslut i vägfrågan, genomför kvalitetssäkrad riskanalys och redovisa en konsekvensbeskrivning så att alla sakfakta ligger till underlag för beslut.
- Tyvärr blev det inte så.
- Nu står vi åter på denna ruta 1 (ett) där vi saknar direktiv om riskanalys och konsekvensbeskrivning i vägfrågan.
- Beskriven analys av sakfrågan borde inte vara svår att vara överens om, eller.....?

Sammanfattning

Mot bakgrund av att vi i tidningar och Facebook återigen kan läsa att NI inte är enade ens om vilka direktiv som bör gälla beträffande fullmäktigeberedningens arbete står vi åter på ruta 1 (ett) och vi återigen frågar ER:

Vad är problemet?

Ovanstående första 5 (fem) utredningsområden fick ni redan den 6 januari 2026.
Sedan har förhållandet förtydligats i pkt. 6 och 7

Vi är många byar som nu ska genomföra årsstämmor och behovet av information är stort!

Därför, svara på ovanstående 7 frågor, så att vi har något att förmedla på våra årsstämmor i byarna!

Hälsningar
Väggruppen Leksand

Bilaga Befolkningsstatistik Leksand

Karta med Leksands Tätorter och Småorter. Källa: Lantmäteriet

Definitioner

Källa: SCB, https://www.scb.se/MI0810 Publicerat 2024-11-28
Statistisk tätort: bebyggelseområde med minst 200 folkbokförda invånare och tät bebyggelse
Statistisk småort: bebyggelseområde med 50 till 199 folkbokförda invånare och med tät bebyggelse
Befolkning: Befolkning folkbokförd på adress inom statistiska tätorter och statistiska småorter 2023-12-30
Befolkningstäthet: Antal folkbokförda invånare dividerat med tätortens landareal i kvadratkilometer

Befolkningsstatistiken Leksand 2023-12-30. Källa: SCB

Tätortskod	Tätort	Befolkning 2023-12-31	Landareal i hektar 2023	Befolknings- täthet 2023-12-30
2029TC106	Leksand (Från Lima Romma)	6 505	956	680
2029TB105	Insjön	2 110	386	547
2029TB107	Siljansnäs	1 297	464	279
2029TB108	Tällberg Plintsberg	933	589	158
2029TB104	Häradsbygden	713	201	354
2029TB109	Västanvik Karlsarvet Grytnäs	516	244	212
2029TB102	Djura Fors	382	125	305
2029TB103	Hjortnäs och Sunnanäng	341	215	159
2029TB101	Alvik Almo	315	168	188
82%	TÄTORT	13 112		
Småortskod	Småort	Befolkning 2023-12-31	Landareal i hektar 2023	Befolknings- täthet 2023-12-30
2029SB122	Heden, Åkersbodarna	168	62	273
2029SB134	Rönnäs	160	106	150
2029SB132	Sätra (Åls distrikt)	145	40	362
2029SB127	Styrsjöbo	125	75	167
2029SB125	Ytterboda o Överboda	123	91	135
2029SB117	Bergsäng	109	119	92
2029SB131	Ål-Kilen	109	36	303
2029SB124	Hjulbäck	107	78	138
2029SB116	Torrberg	86	46	186
2029SB117	Sjugare	71	30	235
2029SB129	Söder Rälta	67	26	260
2029SB132	Sätra (Leksands distrikt)	61	46	133
2029SB119	Norr Lindberg	51	33	155
9%	SMÅORT	1 382		
90,3%	TÄTORT + SMÅORT	14 494		
9,7%	Mindre BYAR	1 549		
TOT	Leksands Kommun	16 043		